

Andrzej Dominik Jagodziński

Halina Dudzińska (1927-2008)

Rocznik Kolbuszowski 10, 275-277

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Halina Dudzińska (1927-2008)

Mgr Halina Felicja Dudzińska urodziła się 18 sierpnia 1927 r. w Kolbuszowej, jako córka Feliksa Dudzińskiego oraz Wilhelminy Widuchowskiej. W 1939 roku ukończyła szkołę powszechną i została przyjęta do gimnazjum w Kolbuszowej. Jednak wybuch wojny uniemożliwił Jej rozpoczęcie nauki. W czasie okupacji niemieckiej uczęszczała do szkoły zawodowej. Od 1943 roku rozpoczęła naukę na tajnych kompletach, prowadzonych przez prof. Zygmunta Żytkowskiego. Po przejściu frontu w 1944 roku kontynuowała naukę w Gimnazjum i Liceum w Kolbuszowej.

W 1946 roku, po uzyskaniu świadectwa dojrzałości, rozpoczęła studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w zakresie historii.

30 października 1951 r. otrzymała dyplom ukończenia studiów wyższych ze stopniem magistra filozofii. W okresie studiów ukończyła też Studium Pedagogiczne oraz studia I stopnia z zakresu geografii na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UJ. Zawsze podkreślała, że miała szczęście słuchać wykładów wybitnych historyków, którzy stopnie naukowe zdobywali w okresie przedwojennym. Ich wiedza, warsztat, poglądy, postawa wywarły wpływ na Jej rozumienie powinności nauczyciela historii. 1 września 1952 r. rozpoczęła pracę nauczyciela historii w Liceum Ogólnokształcącym w Brzozowie. W latach 1953-1957 pracowała w Liceum Ogólnokształcącym w Rudniku nad Sanem.

Od 1 września 1957 r. prof. H. Dudzińska powróciła do swojego rodzinnego miasta i przez 25 lat, do czasu przejścia na

emeryturę w roku 1982, uczyła w kolbuszowskim liceum. Była także wychowawczynią w internacie LO, opiekowała się kółkiem historycznym, uczyła dodatkowo i w innych kolbuszowskich szkołach.

Życiową pasją Pani Profesor była historia. Jak sama pisała „wojenny czas i lekcje u prof. Z. Żytkowskiego rozbudziły we mnie zamiłowanie do historii”. Tej miłości była wierna do końca życia. Historię postrzegała przez pryzmat roli i znaczenia wybitnych postaci w dziejach państw i narodów. Mogła godzinami opowiadać o losach i koligacjach rodzinnych wielkich rodów. W nauczaniu młodzieży nie było dla Niej „białych plam”. Jej uczniowie na lekcjach historii dowiadywali się o znaczeniu dla Wolnej Polski zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku, o losach polskich oficerów w Katyniu, o walce żołnierzy Armii Krajowej i ich losach po wkroczeniu na terytorium Polski wojsk radzieckich.

Po powrocie do swojego rodzinnego i ukochanego miasta Halina Dudzińska bez reszty poświęciła się badaniom jego dziejów. Zbierała źródła historyczne, znajdujące się w archiwach i bibliotekach w Polsce, poszukiwała ich również w zbiorach rodzinnych, w relacjach świadków historii. Przeprowadziła szereg wywiadów z żołnierzami Państwa Podziemnego, gromadziła dokumenty od ich rodzin.

Dla Niej każdy okres historii, każda ulica, każdy dom, każdy zaułek w Kolbuszowej był wart poznania i opisania. Znała i opisywała dzieje kolbuszowskich rodów. Pracowała społecznie, szczególnie po przejściu na emeryturę, w Regionalnym Towarzystwie Kultury im. J. M. Gosłara. Przez wiele kadencji pełniła funkcje sekretarza a później wiceprezesa Towarzystwa. Niestrudzenie zbierała składki, które przeznaczane były na regionalne wydawnictwa. Była jednym z inicjatorów i przez wiele lat faktycznym redaktorem „Rocznika Kolbuszowskiego”. Opiekowała się grobami zasłużonych kolbuszowian na parafialnym cmentarzu. Wiele mogił przetrwało tylko dzięki Jej staraniom. Dla niej niedoścignionym wzorem regionalisty był dr Kazimierz Skowroński. Zabiegała o tablice pamiątkowe, na które zbierała fundusze, a kiedy pieniędzy brakowało często dokładała z własnej skromnej emerytury. Z jej inicjatywy na cmentarzu parafialnym w latach 80. XX wieku powstała mogiła katyńska. Przez wiele lat, wspólnie z harcerzami, dbała o jej uporządkowanie, o wymianę na niej krzyży brzoźowych by pod koniec życia zebrać fundusze, które umożliwiły postawienie nagrobka z kamienia. W kręgu Jej zainteresowań szczególne miejsce zajmowały losy właścicieli Kolbuszowej oraz kolbuszowian, którzy walczyli w powstaniach narodowych, podczas I i II wojny

światowej o wolną i suwerenną Ojczyznę. Pragnęła zachować o nich pamięć dla potomnych.

Publikowała swoje prace w „Roczniku Kolbuszowskim”, *Variach Kolbuszowskich*, a artykuły w „Nowinach”, „Niwie”, „Przeglądzie Kolbuszowskim”, „Ziemi Kolbuszowskiej” i prasie regionalnej. Po przełomie 1989 roku była szczęśliwa, że Jej artykuły mogą się ukazywać bez cenzury i to w kolbuszowskiej prasie. Jej dorobek pisarski liczy ponad 300 publikacji¹, w tym dwie książki, kilkanaście artykułów naukowych. Wiele prac pozostało w maszynopisach i rękopisach². Bardzo martwiło Ją, że nie zdąży opublikować tematów, które powinna i do których zgromadziła materiały.

Swoje sady, opinie formułowała jednoznacznie, często emocjonalnie, z niektórymi można i trzeba polemizować. W swoich przekonaniach była bezkompromisowa. Należy pamiętać, że była odważna w czasach, kiedy innym często odwagi brakowało. Pomimo choroby pisała właściwie do końca, a w dzień, w którym wybierała się na operację do szpitala, przyniosła poprawiony artykuł³ do „Rocznika Kolbuszowskiego” nr 9, którego publikacji już nie doczekała. Zawsze podkreślała swoją dumę, że jest kolbuszowianką i bardzo pielęgnowała pamięć o swoim domu rodzinnym, sama rodziny nie założyła.

Profesor Halina Dudzińska zmarła 23 listopada 2008 r., a trzy dni później odprowadzona przez rodzinę, liczne grono bliskich, przyjaciół, kolegów, młodzież i znajomych, spoczęła na kolbuszowskim cmentarzu.

¹ Bibliografia prac Haliny Dudzińskiej: <http://www.biblioteka.kolbuszowa.pl>, zakładka Wydawnictwa Regionalne, Autorzy z regionu.

² Po śmierci Haliny Dudzińskiej rodzina przekazała jej zbiory do Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kolbuszowej, z których utworzono zespół o nazwie „Ze zbiorów Haliny Dudzińskiej”. Po uporządkowaniu, opracowaniu i zdigitalizowaniu kolekcji planowane jest zamieszczenie w Internecie.

³ H. Dudzińska, *Galicijskie przygotowania do partyzantki płk. Józefa Zaliwskiego*, „Rocznik Kolbuszowski”, nr 9, 2009, s. 207-283.